

Гошівські²⁸ дзвони б'ють

Коли Великий Віз золотими колесами вискотився на половину неба, а його дишель стирчав допіру десь за Стриєм²⁹, три невістки старої Мокрини, як три білі душі, стали на її оборі.

Мокрина чекала на них при дверях хижі.

– Христос воскрес!

– Воїстину воскрес!

І Мокрина цілувалася з невістками. Вони клали свої малинові губи на її поранених руках.

– Спішімся, мамо! Вже гошівські дзвони кличуть на Воскресну Утреню! – каже наймолодша, Марія. Та, яка ще торік повісила свій розум на шибениці побіч свого Олекси. Це тоді, як його енкаведисти вішали на сам Великдень посередині села, а ціле село зігнуло отарою під шибеницю... А Олекса, ідучи на смерть, казав ворогам:

– Воскрес Христос! Воскресне Україна!..

Його труп гойдався на вітрові на довгому путі і три дні нагадував ці слова тій отарі...

– Це, невістко, тобі в твоїх ушках, голубонько, дзвонять ті гошівські дзвони! Це їх гомін завис над ярами і кружляє орлом над верхами! Це наша земля ввіссала, як кров, їхні звуки, і ти їх чуєш! І я їх чую... І чутимемо їх тоді, як смерть візьме наші кості в оберемок і заборпає в рідній землі... Це кожна ялиця, всі бучки, дуби на своїх кучерявих чубах колишуть їхню кучеряву пісню... Це наші потоки, річки несуть на своїх срібних хвилях той срібний гомін. А його чують усі люди, і ті, що в полонині, і ті, що по долах. І чутимуть їхні діти, і діти їх дітей, і праправнуки!.. Немає такої сили, голубонько, щоб заглушила гошівські дзвони, щоб задавила їхній гомін, що кличе на Воскресну Утреню!.. Це доки сонце сміється до нас Божим сміхом, доки верхи кучерявляться в хмарах, а наші хижі туляться до нашої землі на полонинах...

Говорила стара Мокрина. Невістки слухали, втирали слюзи вишиваними запасками, клали паски, колачі і яйця, і писанки, і порося в хустки. В'язали... Пішли...

Бродили горі потоком, попідкачувавши спідниці, щоб загубити слід за водою. Щоб ворог, який замкнув в арешті полонини, верхи і всі стежки, нюху не зачув, куди ідуть... А тепер яр зеленими чубами відгороджував їх від неба.

Коли сонце почало стягати темне рядно з карпатських верхів і само видряпалося на частокіл верхів, бабу Мокрину і її невісток зупинив між вивертами голос:

– Стій! Хто йде?..

²⁸ Гошів – село Долинського району на Івано-Франківщині. Тут розташований греко-католицький монастир Чину св. Василя Великого – одна з найвеличніших релігійних та історико-архітектурних святинь Західної України.

²⁹ Стрий – права притока Дністра.

– Це я, стара Мокрина, і мої невістки.

– Кличка?

– Моя кличка і ваша кличка нині: Христос воскрес!

– Воїстину воскрес! – відповіли кущі і ялиці.

Як Мокрина з невістками вийшла на полонину, впала на коліна, а за нею невістки. Це їм видалося, що вони в гошівському храмі: між ялицями на престолі стояла Гошівська Божа Мати, а перед престолом, у пахучому зіллі, клячали повстанці. Командир читав воскресні молитви, а повстанці пошепки повторяли за ним. Відправляли Воскресну Утреню...

Мокрина тоді з невістками розстелила хустки перед престолом, на них паски, колачі і яйця, і писанки, і печене порося. Марія поклала писанки для свого Олекси.

– Святіть, командире, паски і яйця, бо нашого священика забрали на Сибір, а той новий, що є, носить під хрестом сталінське знам'я і над нашими пасками читатиме Євангелію не Христову!..

Святіть, командире, і писанку Марії для її Олекси, бо вона свій розум ще торік повісила на шибениці побіч нього...

А я буду ділитися з вами і з вашими легенями свяченим яйцем, бо ваші мами в Сибірі нині моляться за ваші голови, або тут десь обіймають сиру землю, а не ваші кучері, бо мої три сини далеко від мене: один поклав свої кості десь під Києвом, як пішов рейдом з такими, як ви, а другого досягла московська куля за Карпатами, де ще люди говорять нашою бесідою, а третього, наймолодшого, повісили торік таки в рідному селі на майдані... А мій Олекса кричав ворогам, ще заки повісили: «Воскрес Христос! Воскресне Україна!» Ось це я здіймила ці слова з шибениці і принесла їх вам нині в полонину!..

Командир взяв смерекову галузку, вмочив її у свячену воду і кропив паски, яйця і писанку Марії для Олекси. Кропив стару Мокрину і її невісток. А потому легенів, кропив їхню зброю, полонину, пахуче зілля і яйця...

Стара Мокрина христосувалася з командиром і його легенями та невістками. Ділилася з ними свяченим яйцем. Вони клали свої молоді губи на її порепаних руках...

Їли паску... Марія тримала писанку для Олекси. Пестила...

Тоді верхи заторохкотіли скорострілами, яри заверещали гранатами, а міномети загавкали моздірами.

Повстанці зайняли становище і відбивали ворога, що наступав...

– Мамо, дивіться, хлопці виводять Зельмана! Стріляють з ключів! Чуєте, мамо, гошівські дзвони б'ють. А онде, мамо, дивіть, дивіть!!! Олекса набиває моздіра!..

Марія побігла полониною під верх, де бій конав у пахучому зіллі. Там скотилася в траву, як зірка по небосхилі... З її рук висковзнула писанка і покотилася до стрільця, що догорав, як великодня свічка...

Тоді стара Мокрина взяла з престолу образ Гошівської Божої Матінки і робила ним хрести, благословила леґенів, кулі завертала...

А Гошів і всі довколишні села слухали Воскресну Утреню, що розгорілась на полонині між верхами...